

ДІЯЛЬНІСТЬ ПРАЦІВНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ

УДК 343.23:343.13

doi: <https://doi.org/10.33270/01191123.7>

Чернєй В. В. – доктор юридичних наук, професор, ректор Національної академії внутрішніх справ, м. Київ

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0247-263X>;

Чернявський С. С. – доктор юридичних наук, професор, проректор Національної академії внутрішніх справ, м. Київ

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2711-3828>

Запровадження інституту кримінальних проступків у контексті реформування системи досудового розслідування в Україні

На підставі аналізу розвитку законодавства, правозастосовної практики, доктринальних підходів та іноземного досвіду висвітлено бачення перспектив запровадження в Україні спрощеного порядку досудового розслідування. **Метою** статті є з'ясування історичних передумов й аналіз іноземного досвіду спрощеного порядку кримінального провадження. Зазначено, що спрощене кримінальне провадження застосовували ще з часів Римської держави, де правопорушення поділяли на злочини, делікти й проступки. Згодом, під впливом римського права, зазначений інститут було закріплено в правових системах більшості країн, зокрема романо-германської правової сім'ї. У Радянському Союзі диференціація кримінально-процесуальної форми зводилася до протокольного провадження за окремими нетяжкими злочинами. Спрощене провадження в різних правових інтерпретаціях нині успішно застосовують у кримінальному процесі Великої Британії, Сполучених Штатів Америки, Франції, Федеративної Республіки Німеччини, Чеської Республіки та інших країн. Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень» (від 22 листопада 2018 року № 2617-VIII) у вітчизняному правовому полі запроваджено інститут кримінальних проступків, чітко розмежовано категорії кримінальних правопорушень, узгоджено строки дізнання та судового розгляду кримінальних проступків, визначено статус суб'єктів, уповноважених проводити досудове розслідування у формі дізнання, уточнено перелік процесуальних засобів збирання доказів, визначено порядок застосування фактора судимості до правопорушників тощо. **Наукова новизна** публікації полягає в тому, що в ній виокремлено проблемні питання запровадження в Україні інституту кримінальних проступків, запропоновано конкретні кроки щодо їх вирішення. Водночас деякі правові положення Закону (ще на рівні законопроекту) були предметом активних дискусій, що стосувалися визначення базового поняття кримінального проступку й процесуальної регламентації порядку досудового розслідування у формі дізнання, а також суто практичних питань, зокрема розроблення алгоритмів дій органів слідства у зв'язку з переданням уже розпочатих кримінальних проваджень дізнавачам, а також прокурорів і суддів під час підготовки, передання та прийняття до провадження обвинувальних актів. Недоліком Закону опоненти вважають і те, що для спрощеного порядку розслідування тепер достатньо буде визнання власної вини особою, якій навіть не надали кваліфікованої правової допомоги. **Висновки.** Важливим кроком до набуття Законом чинності є підготовка та прийняття «точкових» змін до майже сотні інших законів і підзаконних нормативно-правових актів, причому не лише процесуального характеру. Тому розв'язання проблем запровадження в Україні спрощеного порядку досудового розслідування потребує поглибленого наукового аналізу шляхом об'єднання зусиль науковців, практичних працівників і представників органів державної влади.

Ключові слова: кримінальний проступок; дізнання; досудове розслідування; правоохоронні органи; Національна поліція; система підготовки поліцейських.

Вступ

Представники наукових шкіл із кримінального (матеріального та процесуального) права і юристи-практики дедалі активніше обговорюють перспективи набрання чинності Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень» ("Zakon Ukrainy", 2018) (далі – Закон), яким уже невдовзі у вітчизняному правовому полі буде запроваджено інститут кримінальних проступків.

На цей нормативно-правовий акт чекали щонайменше з 2012 року (після прийняття нового КПК України), а точніше – ще з 2008 року (після схвалення Концепції реформування кримінальної юстиції України), коли так званий спрощений порядок провадження було визнано одним з ефективних засобів розв'язання проблеми диференціації кримінального процесуального навантаження на органи досудового розслідування. Водночас новий КПК України, який скасував «дослідчу перевірку» за заявами та повідомленнями про вчинення злочину, автоматично переклав на слідчого розгляд і

досудове розслідування майже за всіма такими зверненнями.

На практиці це об'єктивно спричинило перевантаження слідчих, насамперед Національної поліції, у підслідності яких знаходиться близько 95 % усіх кримінальних проваджень (навантаження на одного слідчого часто перевищує 200–300 справ), що призводить до необґрунтованого затягування та позначається на якості розслідування вбивств, розбоїв, зґвалтувань та інших тяжких й особливо тяжких злочинів. У зв'язку з браком у слідчих практичних навичок організації та безпосереднього проведення одночасно гласних і негласних слідчих (розшукових) дій, органи досудового розслідування не спроможні виконувати у повному обсязі покладені на них обов'язки. Тому їхня робота зводиться переважно до внесення інформації про кримінальні правопорушення до ЄРДР і здійснення заходів гласного характеру. Отже, не завжди відбувається належне оперативне реагування на вчинені кримінальні правопорушення та цілком не забезпечується реалізація завдань кримінального провадження (Cherniei, 2016, p. 5).

Останніми роками науковці активно досліджували перспективи запровадження інституту кримінальних проступків в Україні (Azarov, 2018; Danylevskyi, 2019; Baida, & Novikov, 2019; Yakovenko, 2018).

Зазначене спонукало законодавця до активізації запровадження порядку досудового розслідування у формі дізнання шляхом переведення злочинів невеликої тяжкості до розряду кримінальних проступків зі спрощеною схемою розслідування, що мало б поступово усунути диспропорції в навантаженні на слідчі й інші підрозділи.

Мета і завдання дослідження

Метою цієї статті є аналіз історичних витоків й іноземного досвіду спрощеного порядку кримінального провадження, а також виокремлення питань запровадження інституту кримінальних проступків в Україні, які потребують нагального вирішення.

Виклад основного матеріалу

Спрощений порядок провадження має давні історичні витоки. Його застосовували ще в Римській державі, оскільки римські юристи мали диференційований підхід до вирішення питань як матеріального, так і процесуального права (Popovchenko, & Savitskyi, 1997, p. 4). Відповідно до Законів XII таблиць, усі правопорушення поділяли на злочини, делікти й проступки (Bartoshek, 1981, p. 31).

Римське право безпосередньо позначилося на формуванні правових інститутів у європейських країнах. Чимало спільних рис простежується в ранньому кримінальному та кримінально-процесуальному законодавстві Франції, у якому збережено диференційований підхід – розподіл правопорушень на злочини, делікти і проступки, а в галузі кримінального процесу виокремлено спеціальне коло суб'єктів, які є посадовими особами для здійснення розслідування правопорушень (мери, мирові судді, офіцери жандармерії, сільські та лісові стражники) (Chernilskyi et al., 1984, p. 299).

У Східній Європі норми римського права запроваджено через Візантійську державу, правова система якої також відіграла важливу роль у становленні моделей кримінального провадження на теренах України в різні історичні періоди. Законодавство кінця XIX – початку XX ст. передбачало: «зберегти для всіх кримінальних справ порядок судовий» і, водночас, уживати різних заходів для пришвидшеного провадження – заочний розгляд, безпосередній виклик до суду, негайне приведення обвинуваченого до суду, судовий наказ (Foynitskiy, 1910, p. 475).

Наприклад, австрійський кримінальний кодекс 1852 року закріплював новий поділ кримінально караних діянь, серед яких виокремлював тяжкі злочини, нетяжкі (звичайні) злочини та проступки (Shupiana, 2019, p. 212).

У східноєвропейських державах, зокрема Болгарії, Польщі, Угорщині, диференційовані форми кримінального судочинства зберігаються в тому чи певному варіанті (Lubenskiy, 1977, p. 77-78).

У СРСР диференціація кримінально-процесуальних форм зводилася до процесуального спрощення, а подеколи – нігілістичного ставлення до процесуальних форм. Прикладом є спеціальний циркуляр Народного комісаріату юстиції РРФСР від 5 червня 1929 року № 93 «Про спрощення кримінального процесу», який скасував обов'язковість винесення постанови про порушення кримінальної справи, а натомість слід було оформляти дозвіл у вигляді резолюції прокурора, слідчого чи працівника міліції за скаргами, заявами, що надійшли ("Spetsialnyi tsyrkuliar", 1929). Зазначене було обґрунтовано необхідністю оперативного розслідування та посиленням протидії злочинності.

Схожі тенденції відображено в проектах перших кримінально-процесуальних кодексів радянської доби. Ситуація почала змінюватися лише з квітня 1934 року, що простежується у вказівках Пленуму Верховного Суду від 7 червня 1934 року «Про необхідність якнайсуворішого

додержання судами кримінально-процесуальних норм» і в листі Прокурора СРСР від 13 серпня 1934 року «Про якість розслідування». Чіткого законодавчого закріплення диференціація кримінально-процесуальних форм набула лише 1966 року й стосувалася боротьби з хуліганством. Невдовзі (1971 року) спрощену процесуальну форму було поширено також на справи про дрібне розкрадання державного й колективного майна (Porovchenko, & Savvitskyi, 1997, p. 7).

Указом Президії Верховної Ради УРСР від 20 березня 1985 року до КПК запроваджено відому практикам старшого покоління протокольну форму досудової підготовки матеріалів – різновид прискореної форми кримінального процесу ("Ukaz Prezidiï", 1985, p. 321). Водночас було розширено перелік складів злочинів, щодо яких застосовували такий порядок провадження.

Після прийняття вже в незалежній Україні законів «Про внесення до деяких законодавчих актів України змін і доповнень щодо удосконалення попереднього розслідування» від 30 червня 1993 року та «Про внесення змін та доповнень до Кримінально-процесуального кодексу України» від 16 грудня 1994 року кількість складів злочинів, що передбачали протокольне провадження, збільшилася до 31. Це безпосередньо сприяло розвантаженню слідчого апарату системи МВС, надало можливість сконцентрувати зусилля на розслідуванні тяжких злочинів (Porovchenko, & Savvitskyi, 1997, p. 7). Проблему перевантаження слідчих намагалися розв'язати й засобами відомчої нормотворчості. Наприклад, наказом МВС України від 6 лютого 1991 року № 38 «Про організаційно-штатні питання по УМВС, МВС», на рівні Міністерства та ГУМВС, УМВС створено відділи (відділення) дізнання. Практики зауважують, що ці нововведення тимчасово зменшили обсяги навантаження на слідчих, оскільки працівники штатного дізнання здійснювали провадження досудового розслідування за деякими злочинами в повному обсязі.

Однак упродовж тривалого часу стосовно спрощеного провадження, зокрема протокольної форми, а згодом – інституту кримінальних проступків, тривали активні дискусії, насамперед – щодо суб'єктів їх розслідування.

Приклади успішної реалізації інституту кримінальних проступків наявні в практиці Великої Британії, США, Чеської Республіки, Грузії та інших країн. У Великій Британії в такому порядку розслідують близько 98 % кримінальних правопорушень, у США – переважну їх більшість. У поліції Чеської Республіки розкриття та розслідування злочинів покладено одночасно на «поліцейських в уніформі» (аналог вітчизняних підрозділів патрульної та превентивної служб) і

кримінальну поліцію, які розслідують нетяжкі злочини за спрощеною процедурою (за аналогією до закріпленого в КПК України порядку досудового розслідування у формі дізнання) у двотижневий термін (Cherniei, 2016, p. 144). У Грузії на рівні міських управлінь патрульної поліції створено відділи з розслідування нетяжких злочинів з ознаками очевидності, які виявлені патрульними поліцейськими (Cherniavskiy et al., 2013, p. 395).

У кримінальному законодавстві низки країн Європи (Польщі, Швейцарії, Австрії, Федеративної Республіки Німеччини, Франції) розрізняють злочин і кримінальний проступок (Lipina, 2019).

Інститут поліцейського дізнання передбачено в КПК Франції (глава 4, ст. 537) і ФРН (§ 417–420). Французьке поліцейське дізнання вважають першим етапом кримінального процесу, його проводять під керівництвом прокурора поліцейськими комісарами, офіцерами й агентами судової поліції. Виокремлюють дізнання за очевидними злочинами й так зване первинне дізнання. Поліцейське дізнання спрямовано на виявлення та закріплення доказів, а також ужиття заходів щодо виявлення та розшуку підозрюваних зі складанням відповідного протоколу. У ФРН його здійснюють підготовлені офіцери кримінального блоку, штатну чисельність яких визначають залежно від оперативної обстановки (Moldovan, 2005, p. 255–260). За аналогічним принципом у Республіці Молдова досудове розслідування здійснює офіцер з кримінального переслідування, якого наділено правом провадження слідчих і розшукових дій. Збережено спрощене досудове провадження і в інших країнах – республіках колишнього СРСР (Республіці Казахстан, Азербайджанській Республіці, Республіці Білорусь тощо). У пострадянських державах проблему диференціації навантаження слідчих поліції унормовано за рахунок делегування права здійснювати розслідування в повному обсязі дізнавачеві (Cherniei, 2016, p. 8).

Утім генеза та сучасний досвід застосування інституту спрощеного провадження як у нашій державі, так і в іноземних країнах засвідчує необхідність подальшого вдосконалення цієї процесуальної форми. Досі не напрацьовано єдиної теоретично обґрунтованої та практично вивіреної моделі спрощеного провадження, тому кожна держава проходить власний шлях становлення цього інституту, який має як позитивні, так і негативні риси.

В Україні ж окремим суб'єктом кримінального провадження визнано процесуальну фігуру дізнавача (п. 4¹ ч. 1 ст. 3 КПК України), який за скороченою процедурою (до одного місяця з дня вручення особі повідомлення про підозру) здійснюватиме розслідування некваліфікованих

крадіжок, шахрайств, хуліганства й інших умовно «дрібних» правопорушень (загалом 126 складів). Вони становлять майже половину зареєстрованих злочинів. Дізнавачу надано право ще до внесення відомостей до ЄРДР невідкладно проводити огляд місця події, відбирати пояснення, призначати медичне освідчування особи, знімати показання технічних пристроїв, вилучати знаряддя вчинення проступку, речі й документи.

Органами, що вповноважені в межах своєї компетенції, передбаченої кримінальним процесуальним законодавством, здійснювати дізнання та досудове слідство в кримінальному провадженні, є органи досудового розслідування (ч. 1 ст. 38 КПК України). Відповідно до ч. 3 ст. 38 КПК України, під час досудового розслідування кримінальних проступків (у формі дізнання) повноваження слідчого органу досудового розслідування «можуть здійснюватися співробітниками інших підрозділів...». Очевидно, у системі Національної поліції йдеться про уповноважених на проведення дізнання співробітників кримінального блоку, дільничних та офіцерів превентивної служби.

До КК України запроваджено поняття «кримінальне правопорушення» (ч. 1 ст. 11 КК України), що є родовим стосовно «злочинів» і «кримінальних проступків». Кримінальним проступком визнано закріплене КК України діяння (дія чи бездіяльність), за вчинення якого передбачено основне покарання у виді штрафу в розмірі не більше ніж три тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або інше покарання, не пов'язане з позбавленням волі ("Zakon Ukrainy", 2018).

До кримінальних проступків належатимуть передбачені Особливою частиною КК України суспільно небезпечні діяння, у санкціях яких встановлено: 1) основне покарання у виді штрафу в розмірі не більше ніж три тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (якщо ж санкція статті передбачає максимальну межу основного покарання у виді штрафу в розмірі, який дорівнює три тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, то таке діяння ще вважають кримінальним проступком, а якщо понад три тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян – зазначене діяння належить уже до категорії злочинів); 2) інше основне покарання, не пов'язане з позбавленням волі (такими покараннями можуть бути: позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю, громадські роботи, виправні роботи, службові обмеження для військовослужбовців, арешт, обмеження волі, тримання в дисциплінарному батальйоні військовослужбовців).

Якщо ж у санкції статті Особливої частини КК України передбачено позбавлення волі, зокрема як альтернативне іншим основним покаранням, не пов'язаним з позбавленням волі, то таке діяння належить до злочинів.

Унаслідок зазначених нововведень зміниться і класифікація злочинів. Їх поділятимуть на нетяжкі, тяжкі й особливо тяжкі. Ступінь тяжкості злочину, за вчинення якого передбачено одночасно основне покарання у виді штрафу та позбавлення волі, визначають залежно від строку покарання у виді позбавлення волі, передбаченого за відповідний злочин.

Не слід ототожнювати кримінальний проступок зі злочином невеликої тяжкості (за чинним законодавством, до категорії злочинів невеликої тяжкості належать злочини, за які передбачено покарання у виді позбавлення волі на строк не більше ніж два роки). За очікуваними законодавчими змінами, частина злочинів невеликої тяжкості потраплятиме до розряду кримінальних проступків, решта – до нетяжких злочинів.

У контексті запровадження інституту кримінальних проступків учені й практики акцентують увагу на низці проблем, які потребують розв'язання засобами правового й організаційного характеру.

Насамперед, на думку окремих дослідників у галузі кримінального права, унаслідок запроваджених змін усе одно не буде досягнуто одного з основних завдань сучасної кримінально-правової політики – звуження обсягу кримінально-правової репресії. Чинний КК України не виправдано розширений і не спроможний виконувати в повному обсязі завдання, які на нього покладено. Отже, обґрунтовують недоцільність регулювання інституту кримінального проступку в межах чинного КК України (пропонують закріпити їх в окремому законодавчому акті – Кодексі кримінальних проступків).

Дискусійним законодавчим нововведенням також є криміналізація керування транспортними засобами в стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, які знижують увагу та швидкість реакції (ст. 286¹ КК України).

Законом передбачено доповнити КПК України ст. 298¹ («Процесуальні джерела доказів у кримінальних проступках»), до яких, крім уже закріплених у ст. 84 КПК України, віднести пояснення осіб, результати медичного освідчування, висновки спеціаліста, показання технічних приладів і технічних засобів, що мають функцію фото- й кінозйомки, відеозапису чи засобів фото- і кінозйомки, відеозапису. У зв'язку із запровадженням таких новацій, постає чимало практичних

питань, зокрема стосовно вимог до висновку спеціаліста, встановлення відповідальності спеціаліста, відшкодування витрат для здійснення висновку спеціаліста до внесення відомостей про кримінальний проступок до ЄРДР. Водночас науковці та практики слушно зазначають, що Закон будь-які зміни з метою врегулювання окреслених питань, зокрема до Закону України «Про судову експертизу», не пропонує.

Ключовим є питання належного кадрового забезпечення дізнання. Ідеться про те, яких саме посадових осіб визначатимуть дізнавачами, уповноваженими розслідувати кримінальні проступки, чи матимуть такі офіцери належну компетентність. До виконання відповідних завдань долучено й безпосередньо Національну академію внутрішніх справ, на базі якої, згідно з європейськими стандартами і міжнародною практикою, кваліфіковано забезпечується підготовка персоналу різних фахових груп. На виконання доручення МВС України фахівці інституту підготовки керівних кадрів та підвищення кваліфікації академії спільно з науково-педагогічними працівниками профільних кафедр, представниками Головного слідчого управління і Департаменту кадрового забезпечення Національної поліції розробили й поетапно запроваджують відповідні навчальні плани підвищення кваліфікації (спеціалізації) поліцейських-дізнавачів. Робоча група МВС України з питань реформування відомчої освіти, до складу якої залучено й фахівців НАВС, запропонувала інноваційне бачення моделі послідовного набуття дізнавачами й іншими кадровими групами поліцейських, уповноважених на проведення дізнання, професійної компетентності. Система спеціалізованого навчання передбачає послідовне перебування слухача в закладі вищої освіти і практичному підрозділі, що сприятиме адаптації процесу підготовки до потреб службової діяльності.

Науковці висловлювали пропозиції щодо використання технологій дистанційного навчання під час перепідготовки, підвищення кваліфікації та спеціалізації майбутніх дізнавачів (Yakovenko, 2018).

Для спрощення процесу розслідування за новою схемою в академії розроблено методичні рекомендації (Cherniavskiy et al., 2019). На підставі аналізу законодавчих положень, практики й

наукових джерел запропоновано орієнтовний порядок дій дізнавача під час досудового розслідування кримінальних проступків (зокрема передбачених ст. 286¹ КК України) зі зразками процесуальних документів і роз'ясненнями ключових положень матеріального та процесуального права.

Невідкладного внесення змін потребують положення щодо передання вже розпочатих кримінальних проваджень дізнавачам, а також повноважень прокурорів і суддів під час підготовки, передачі й прийняття до провадження обвинувальних актів. Недоліком Закону опоненти вважають і те, що для спрощеного порядку розслідування тепер достатньо буде визнання власної вини особою, якій навіть не надали кваліфіковану правову допомогу.

Наукова новизна

Наукова новизна статті полягає в тому, що в ній проаналізовано проблеми запровадження в Україні інституту кримінальних проступків, які потребують першочергового розв'язання, а також запропоновано шляхи вирішення окреслених питань як на законодавчому рівні, так і на рівні закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання.

Висновки

Запровадження в Україні спрощеного порядку досудового розслідування потребує консолідації зусиль науковців, практичних працівників, представників органів державної влади. Важливим кроком до набуття Законом чинності є підготовка та прийняття «точкових» змін до близько ста інших законів і підзаконних нормативно-правових актів, причому не лише процесуального характеру. І хоча положення Закону залишатимуться предметом активних обговорень у професійних і наукових колах ще протягом кількох років, симбіоз правоохоронної діяльності й наукової думки неодмінно доповнить перелік проблемних аспектів юридичного, організаційного та прикладного спрямування, а також сприятиме визначенню шляхів удосконалення законодавства та практики його застосування.

REFERENCES

- Azarov, D. (2018). Kryminalna ta administratyvno-deliktna vidpovidalnist [Criminal and administrative and tort liability]. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu "Kyievo-Mohylianska akademii", Scientific notes of the National University "Kyiv-Mohyla Academy"*, 2, 99-109. doi: <https://doi.org/10.18523/2617-2607.2018.99-109> [in Ukrainian].
- Baida, A.O., & Novikov, D.O. (2019). Zaprovadzhennia instytutu kryminalnykh prostupkiv v Ukraini. Finishna priama na shliakhu [Introduction of the Institute of Criminal Offenses in Ukraine. The finish line is on the way.]. *Molodyi vchenyi, Young scientist*, 4(1), 108-111. doi: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-4-68-25> [in Ukrainian].

- Bartoshek, M. (1981). *Rimskoe pravo: poniatia, terminy, opredeleniia* [Roman law: Concepts, terms, definitions]. (Trans). Moscow: Iurid. lit. [in Russian].
- Cherniavskiy, S.S., & Tatarov, O.Yu. (2013). Dosvid Hruzii shchodo realizatsii novoho kryminalnogo protsesualnogo zakonodavstva v diialnosti orhaniv vnutrishnikh sprav [Georgia's experience with the implementation of new criminal procedural legislation in the activities of law enforcement agencies]. *Naukovyi visnyk Natsionalnoi akademii vnutrishnikh sprav, Scientific Bulletin of the National Academy of Internal Affairs*, 2, 390-400. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvknvuv_2013_2_54 [in Ukrainian].
- Cherniavskiy, S.S., Tsutskiridze, M.S., & Dudarets, R.M. (et al.). (2019). *Dosudove rozsliduvannia kryminalnykh prostupkiv* [Pre-trial Investigation of Criminal Offenses: Guidelines]. Kyiv: Nats. akad. vnutr. sprav [in Ukrainian].
- Cherniei, V.V. (2016). Perspektyvy podalshoho reformuvannia orhaniv dosudovoho rozsliduvannia v systemi Natsionalnoi politzii Ukrainy [Perspectives of Further Pre-Trial Investigation Units Reforming in the System of National Police of Ukraine]. *Naukovyi visnyk Natsionalnoi akademii vnutrishnikh sprav, Scientific Bulletin of the National Academy of Internal Affairs*, 3(100), 5-18. Retrieved from <https://scientbul.naiu.kiev.ua/index.php/scientbul/article/view/144> [in Ukrainian].
- Chernil'skiy, Z.M. (Ed.). (1984). *Khrestomatiia po istorii gosudarstva i prava zarubezhnykh stran* [A reader on the history of state and law of foreign countries]. Moscow: Iurid. lit. [in Russian].
- Danylevskiy, A.O. (2019). Perspektyvy rozvytku instytutu kryminalnogo prostupku [Prospects for the development of the institution of criminal misconduct]. *Pravovyi chasopys Donbasu, Law magazine of Donbass*, 1(66), 77-82. doi: <https://doi.org/10.32366/2523-4269-2019-66-1-77-82> [in Ukrainian].
- Foynitskiy, I.Ia. (1910). *Kurs ugovnogo sudoproizvodstva* [Course of criminal proceedings] (3th ed., rev.). (Vols. 2). Spb.: Senats. tip. [in Russian].
- Lipina, V. (2019). Kryminalnyi prostupok u konteksti reformuvannia kryminalnogo zakonodavstva [Criminal misconduct in the context of criminal law reform]. *Molodyi vchenyi, Young scientist*, 67(3), 157. doi: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-3-67-32> [in Ukrainian].
- Lubenskiy, A. (1977). Differentsiiatsiia form predvritel'nogo rassledovaniia [Differentiation of forms of preliminary investigation.]. *Sotsialnaia zakonnost, Socialist Legality*, 8, 77-78 [in Russian].
- Moldovan, A.V. (2005). *Kryminalnyi protses: Ukraina, FRN, Frantsiia, Anhliia, SShA* [Criminal process: Ukraine, Germany, France, England, USA]. Kyiv: Yurinkom Inter [in Ukrainian].
- Popovchenko, O.I., & Savitskiy, D.O. (1997). *Protokolna forma dosudovoi pidhotovky materialiv* [The protocol form of pre-trial preparation of materials]. *Istoriya, problemy, dosvid, History, problems, experience*. Kyiv [in Ukrainian].
- Shevchyshen, A.V. (2011). Dosudove provadzhennia za kryminalno-protsesualnym zakonodavstvom Ukrainy ta zarubizhnykh krain (porivnialnyi analiz) [Pre-trial Proceedings under the Criminal Procedure Law of Ukraine and Foreign Countries (Comparative Analysis)]. *Candidate's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].
- Shupiana, M.Yu. (2019). Kryminalnyi prostupok: dosvid zakriplennia (na prykladi norm avstriiskoho kryminalnogo kodeksu 1852 r.) [Criminal misconduct: the experience of consolidation (based on the norms of the Austrian Criminal Code of 1852)]. *Pravo i suspilstvo, Law and Society*, 3(2), 207-212. doi: <https://doi.org/10.32842/2078-3736-2019-3-2-35> [in Ukrainian].
- Spetsialnyy tsirkuliar Narodnogo Komissariata iustitsii RSFSR "Ob uproshchenii ugovnogo protsessa": ot 5 iunია 1929 g. No. 93 [Special circular of the People's Commissariat of Justice of the RSFSR "On the simplification of criminal proceedings" from June 5, 1929, No. 93]. *Sovetskaia iustitsiia, Soviet justice*, 27 [in Russian].
- Ukaz Prezydii Verkhovnoi Rady Ukrainiskoi RSR "Pro vnesennia zmin i dopovnen do Kryminalno-protsesualnogo i Tsyvilno-protsesualnogo kodeksiv Ukrainiskoi RSR": vid 20 berez. 1985 r. No. 8627-X [Decree of the Presidium of the Verkhovna Rada of the Ukrainian SSR "On Amendments to the Criminal Procedure and Civil Procedure Codes of the Ukrainian SSR" from March 20, 1985, No. 8627-X]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainiskoi RSR, Information of the Verkhovna Rada of the Ukrainian SSR*, 14, 321 [in Ukrainian].
- Yakovenko, M.O. (2018). Orhanizatsiia diialnosti pidrozdiliv ta orhaniv Natsionalnoi politzii Ukrainy v konteksti zaprovadzhennia instytutu kryminalnykh prostupkiv [Organization of activities of units and bodies of the National Police of Ukraine in the context of the introduction of the Institute of Criminal Offenses]. *Visnyk Luhanskoho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav imeni E.O. Didorenka, Bulletin of the Lugansk State University of Internal Affairs named after E.O. Didorenko*, 4(84), 301-310. doi: <https://doi.org/10.33766/2524-0323.84.301-310> [in Ukrainian].
- Zakon Ukrainy "Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo sproshchennia dosudovoho rozsliduvannia okremykh katehori kryminalnykh pravoporushen": vid 22 lystop. 2018 r. No. 2617-VIII [Law of Ukraine "On Amendments to Some Legislative Acts of Ukraine on Simplifying Pre-trial Investigation of Certain Categories of Criminal Offenses" from November 22, 2018, No. 2617-VIII]. (n.d.). *zakon0.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2617-19> [in Ukrainian].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Азаров Д. Кримінальна та адміністративно-деліктна відповідальність. *Наукові записки Національного університету «Києво-Могилянська академія»*. 2018. Т. 2. С. 99–109. (Серія «Юридичні науки»). doi: <https://doi.org/10.18523/2617-2607.2018.99-109>.
- Байда А. О., Новіков Д. О. Запровадження інституту кримінальних проступків в Україні. Фінішна пряма на шляху. *Молодий вчений*. 2019. № 4 (1). С. 108–111. doi: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-4-68-25>.

- Бартошек М. Римское право: понятия, термины, определения / пер. с чеш. М. : Юрид. лит, 1989. С. 31.
- Чернявський С. С., Татаров О. Ю. Досвід Грузії щодо реалізації нового кримінального процесуального законодавства в діяльності органів внутрішніх справ. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2013. № 2. С. 390–400. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvknvvs_2013_2_54.
- Досудове розслідування кримінальних проступків : метод. рек. / [С. С. Чернявський, М. С. Цуцкірідзе, Р. М. Дударець та ін.]. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2019. 160 с.
- Черней В. В. Перспективи подальшого реформування органів досудового розслідування в системі Національної поліції України. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2016. № 3 (100). С. 5–18. URL: <https://scientbul.naiu.kiev.ua/index.php/scientbul/article/view/144>.
- Хрестоматия по истории государства и права зарубежных стран / под ред. З. М. Чернильского. М. : Юрид. лит. 1984. С. 299–300.
- Данилевський А. О. Перспективи розвитку інституту кримінального проступку. *Правовий часопис Донбасу*. 2019. № 1 (66). С. 77–82. doi: <https://doi.org/10.32366/2523-4269-2019-66-1-77-82>.
- Фойницький І. Я. Курс уголовного судопроизводства. Изд. 3-е, перераб. и доп. Спб. : Сенат. тип., 1910. Т. 2. С. 475.
- Ліпіна В. Кримінальний проступок у контексті реформування кримінального законодавства. *Молодий вчений*. 2019. 67 (3). С. 157. doi: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-3-67-32>.
- Лубенский А. Дифференциация форм предварительного расследования. *Социальная законность*. 1977. № 8. С. 77–78.
- Молдован А. В. Кримінальний процес: Україна, ФРН, Франція, Англія, США : навч. посіб. Київ : Юрінком Інтер, 2005. 357 с.
- Поповченко О. І., Савицький Д. О. Протокольна форма досудової підготовки матеріалів. *Історія, проблеми, досвід*. Київ, 1997. 40 с.
- Шевчишен А. В. Досудове провадження за кримінально-процесуальним законодавством України та зарубіжних країн (порівняльний аналіз) : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Київ, 2011. 214 с.
- Шуп'яна М. Ю. Кримінальний проступок: досвід закріплення (на прикладі норм австрійського кримінального кодексу 1852 р.). *Право і суспільство*. 2019. № 3 (2). С. 207–212. doi: <https://doi.org/10.32842/2078-3736-2019-3-2-35>.
- Об упрощении уголовного процесса : специальный циркуляр Народного Комиссариата юстиции РСФСР от 5 июня 1929 г. № 93. *Советская юстиция*. 1927. № 27.
- Про внесення змін і доповнень до Кримінально-процесуального і Цивільно-процесуального кодексів Української РСР : Указ Президії Верховної Ради Української РСР від 20 берез. 1985 р. № 8627-X. *Відомості Верховної Ради Української РСР*. 1985. № 14. С. 321.
- Яковенко М. О. Організація діяльності підрозділів та органів Національної поліції України в контексті запровадження інституту кримінальних проступків. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка*. 2018. № 4 (84). С. 301–310. doi: <https://doi.org/10.33766/2524-0323.84.301-310>.
- Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень : Закон України від 22 листоп. 2018 р. № 2617-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2617-19>.

Стаття надійшла до редколегії 22.05.2019

Cherniei V. – Doctor of Law, Professor, Rector of the National Academy of Internal Affairs, Kyiv, Ukraine
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0247-263X>;

Cherniavskiy S. – Doctor of Law, Professor, Vice-Rector of the National Academy of Internal Affairs, Kyiv, Ukraine
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2711-3828>

Initiation of the Institute of Criminal Offenses in the Context of Reforming the Preliminary Investigation System in Ukraine

*On the basis of the analysis of the legislation development, law enforcement practice, doctrinal approaches and foreign experience, the perspectives of introduction of simplified procedure of pre-trial investigation in Ukraine were expressed. The **purpose** of the article is to elucidate the historical background and to analyze the foreign experience of the simplified criminal procedure. It is noted that simplified criminal proceedings have been known since Roman times, where the offenses were divided into crimes, torts and misdemeanors. Subsequently, under the influence of Roman law, the institute was enshrined in the legal systems of most countries, including the Romano-German legal family. In the USSR, the differentiation of the criminal procedural form was reduced to protocol proceedings for certain non-serious crimes. Simplified proceedings, in varying legal interpretations, are now being successfully applied in criminal*

proceedings in the United Kingdom, the United States, France, Germany, the Czech Republic and other countries. By The Law of Ukraine «On Amending Certain Legislative Acts Concerning Simplification of Pre-Trial Investigation of Certain Categories of Criminal Offences» (No. 2617-VIII of November 22, 2018) the Institute of Criminal Offenses in the domestic legal field was introduced. This Law clearly delineated the categories of criminal offenses, agreed on terms of trial for criminal offenses; determined the status of subjects authorized to conduct pre-trial investigation in the form of inquiry; specified list of procedural means of evidence collection and procedure for applying convictions of offenders, etc. The **scientific novelty** of the article is the problematic issues of introduction of the Institute of Criminal Offenses in Ukraine which is highlighted and separate steps that are proposed to solve them. At the same time, many legal provisions (at the level of the Draft Law) have been «an Apple of Discord» for a large number of specialists. For example the definition of the basic concept of criminal misconduct and procedural regulation of pre-trial investigation in the form of inquiries to purely practical issues, in particular the development of algorithms for actions of investigative bodies in connection with the transfer of criminal investigations that have already been started, as well as the role of prosecutors and judges during the preparation, transfer and adoption of indictments. The opponents of the Law also believe that for a simplified investigation procedure it will now be sufficient to admit guilt to a person who has not even been provided with qualified legal assistance. According to the results of the study, **conclusions** are made. Thus, an important step towards the entry into force of the Law is to prepare and adopt so-called «point-by-point» changes to almost a hundred other Laws and by-laws, not just procedural ones. Therefore, solving the problems of introducing a simplified procedure for pre-trial investigation in Ukraine requires in-depth scientific analysis, based on the combined efforts of scientists, practitioners and representatives of public authorities.

Keywords: criminal offense; inquiry; pre-trial investigation; law enforcement agencies; National Police; police training system.